

KIS-512 – Gl. pédologie

(YBAN da GE – 11 10 96)

Kudenn a sav RLN war Gl. *pédologie*, *édaphologie*. Ne gav ket din ez eo degemeradus Br. *atilouriezh*, rak e pep lec'h e talvez Br. *atil* : "douar gounit, douar stu".

hGr. *e[dafo]* " I. Fondement (du sol, d'une maison). 1° Le sol d'un pays, la terre de la patrie. 2° Le sol du point de vue de sa qualité (fonds de terre, bien-fonds). II. Fond solide de la mer, d'un fleuve. III. Ce qui sert de fondement ou de support".

hGr. *pevdon* " I. Sol, surface du sol. 1° Le sol, la terre. 2° Terre, pays (plaines). II. Contrée".

Gl. *sol* "Partie superficielle de la croûte terrestre, à l'état naturel ou aménagée pour le séjour de l'homme. Géol. Formation naturelle de surface à structure meuble, d'épaisseur variable, résultant de la transformation de la roche mère sous-jacente, sous l'influence de divers processus physiques, chimiques et biologiques. Le sol et le sous-sol. Science du sol Ø pédologie".

Gl. *pédologie* "Branche de la géologie appliquée qui étudie les caractères chimiques, physiques et biologiques, l'évolution (pédogénèse) et la répartition des sols".

Neuze ez eo Gl. *pédologie* ur skourr eus an douarouriezh dedalvezadel gouestlet da studi gwiskad gorre ar bluskenn douar. E se ez eneber an *douar kondon* ouzh an *douar barr* evit adkemer termenoù VALLEE. Tu ebet da zeverañ diwar Br. *barr* ! Diwar vont, e ra ar c'hembraeg gant *daearyddiaeth* (Sz. *geography*) ha *daeareg* (Sz. *geology*). E brezhoneg emañ *douaroniezh* ha *douarouriezh* ha me gav din ez eo bastus (tud iskis zo er vro-mañ avat !) Merzhout e ra dave al lostger *-ouriezh* d'ur skiant pleustrekoc'h, " kaletoc'h " pa bled gant perzhioù alvezel, kimiek, bevoniel an douar tra ma studi an *douaroniezh* an torosennadur, ar poblañsoù, an armerzh, eleze an Douar evel lec'h annezñ an den hag ar boudoù bev all.

Tro 'c'h eus bet da studiañ Gl. *sol* endeo, sl. KIS-366, La-09, pp. 162-163, §§ 69, 70 : Gl. *édaphique, édaphon*. Lavarout a rez a-zivout Br. *pri* : “ Betek kavout bastusoc'h diskoulm evelkent e ran gant *pri* ”, goude bezañ meneget Br. *gwered*, Kb. *gweryd*. Mar degemerfed Br. *pri* da gevatal da Gl. *sol* e teufe a-dal da Gl. *pédologie* Br. *priouriezh* a zo kevatal endeo da Gl. "*art de la céramique*" hag a-dal da Gl. *pédologue* Br. *priour*, kevatal endeo da Gl. "*céramiste*". Diskoulmoù all : Br. *prioniezh* ha *prioniour* pe Br. *prieg* ha *priegour*. N'on ket pell a soñjal ez eo an diskoulm gwellañ. Evit ar c'hembraeg a ra gant *priddeg*.

Kement-se ne vir ket a studiañ diskoulmoù all, kent skarat.

1. C. *tir* « et *douar*, tout ung ». Bez' ez eus endeo termenoù diwar Br. *tir* gant e ster douarouriezhel : Br. *tireoul*, *tiraezhenn* nemet e sellont kentoc'h ouzh an douar kondon. Talvezout a ra ivez "gorre an douar" e termenoù evel Br. *tiriad*, *tiriegezh*, *tiriadur*, *tirhent*... Petra soñjal neuze eus ur Br. *tirouriezh*, *tironiezh* ? Kounañ e ra an iwerzhoneg gant *tíreolaíocht* "douaroniezh".

2. Meneget 'm eus tu bennak Iw. *talamh*, hIw. *talam*, gwrizienn **tel-*, La. *tellus*, Gn. *talos*, Br. *tal*, *talar*, Kb. *tal* "plot of land", *talaith* "tir, tiriogaeth, rhan o wlad", *talwrn* "lecyn, maes". Hag un dra bennak a ve da dennañ ? Gwir eo ez eus un durc'hadur ster anat gant *tal* : "gorre". Hogen penaos e gorvoñ ? Br. *talezhour*, *talevour* ?

3. Br. *leur*, Kb. *llawr*, Kn. *lûr*, Iw. *lâr*. An hBr. *lor* zo spisc'heriet « solum » DGVB 247. Hag eñ zo un dra bennak da skrabañ ? Er yezh voutin ez eo bepred Br. *leur* "gorre an douar". Neuze Br. *leurour* ha *leurouriezh*, *leuioniour* ha *leuoniezh* ?

4. Quid eus Br. *lann* ha *glenn* ?

Dibab a rafen Br. **prioniour**, **prioniezh**¹ nemet e ve diskoachet gwell.

¹ (GE) Dont a ra klozadur YBAN da ategañ an dibab a'm boa graet e KIS-430 (10 09 92), La-10, pp. 98, 100 o reiñ da Gl. *pédologie* ha *cryopédologie* ar c'hevatalioù brezhonek ketep *prioniezh* ha *skornbrioniezh*.